

В. І. КОСТЕНКО

ФУНКЦІОНАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОКРЕМИХ ЧАСТОК ВИМ'Я У КОРІВ, ОДЕРЖАНИХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ БУГАЇВ ГОЛЛАНДСЬКОЇ ТА ЧОРНО-РЯБОЇ ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРІД

Дано оцінку функціональної діяльності вим'я у корів, одержаних від спаровування чорно-рябої із бугаями голландської та чорно-рябої голштинської порід за першу-четверту і старші лактації.

В умовах подальшої інтенсифікації молочного скотарства ставляться більш високі вимоги як до продуктивності, так і особливо до технологічних властивостей корів. Це стосується і тварин чорно-рябої худоби, яку досить широко розводять в Україні. І тому, якщо до 1975 р. поліпшення вказаних показників проводилося з використанням голландської, то розпочинаючи з кінця 70-х років було висунуто нову концепцію удосконалення молочних корів шляхом відтворного схрещування з голштинськими чорно-рябими бугаями. Тваринам нового типу повинні бути притаманні високі технологічні показники вим'я: велика місткість, ванно- та чашевидна форми з рівномірно розвиненими частками, індекс вим'я – 44–45 % та інтенсивність молоковидення у первісток не менше 1,6 кг/хв.

Методика досліджень. Дослідження проведено у стадах племзаводів "Митниця" та "Глосківський" Київської області на коровах 2–3 місяців лактації з використанням доїльного апарата для роздільного видоювання окремих часток вим'я (ДАЧ-ІМ). Даний апарат дає можливість у автоматичному режимі враховувати продуктивність і тривалість доїння кожної частки вим'я, сигналізує про зменшення інтенсивності молоковидення до 200 г/хв і проведення машинного додоювання, та після його закінчення, про час зняття доїльних стаканів з вим'я. Даний прилад дає змогу досить об'єктивно оцінювати функціональні особливості вим'я у корів. Оцінку проведено методом рендомізованої вибірки 265-ти корів, одержаних від спаровування чорно-рябої з голландськими та голштинськими бугаями. Матеріали опрацьовано на ЕОМ ЕС-1022 з використанням типових програм.

© В. І. Костенко, 1998

Розведення і генетика тварин. 1998. Вип. 29

Показники функціональної діяльності окремих часток вим'я корів

Частка вим'я	Показник	Корови з кров'ю голландської породи		Корови з кров'ю голштинської породи	
		3	4	5	6
1	2	3	4	5	6
Ліва передня	Тривалість	I лактація		633,4±27	30,5
	видоювання частки, с	630,0±37	38,0		
	Надій, г	3398,8±147	28,7	3999,0±203	37,0
	Інтенсивність	345,6±26	49,6	386,4±17	31,5
Права передня	Тривалість	696,1±33	31,6	655,6±29,0	32,0
	видоювання частки, с				
	Надій, г	4282,2±136	21,4	4332,2±256	43,4
	Інтенсивність	377,9±17	30,6	434,6±21	34,8
Ліва задня	Тривалість	795,7±41	34,2	730,7±28,0	28,6
	видоювання частки, с				
	Надій, г	5325,6±141	17,8	5335,2±220	30,4
	Інтенсивність	437,1±21	32,3	448,1±15	23,8
Права задня	Тривалість	799,0±34	28,4	722,1±31	31,2
	видоювання частки, с				
	Надій, г	5575,6±162	19,5	5445,0±229	30,6
	Інтенсивність	440,0±18	26,9	460,5±18	28,5
Ліва передня	Тривалість	II лактація		696,7±51	42,3
	видоювання частки, с	656,7±38	27,7		
	Надій, г	4313,0±260	28,9	4143,9±246	34,2
	Інтенсивність	404,4±20	23,5	379,1±23	34,7
Права передня	Тривалість	725,61±48	32,3	787,4±54	40,3
	видоювання частки, с				
	Надій, г	5393,8±362	32,8	4822,0±232	28,0
	Інтенсивність	455,3±22	23,5	408,0±28	40,2
Ліва задня	Тривалість	862,9±61	34,9	913,0±77	48,2
	видоювання частки, с				
	Надій, г	6735,4±424	30,8	6401,5±406	36,4
	Інтенсивність	491,9±35	34,5	449,5±25	31,6
Права задня	Тривалість	907,3±47	25,5	823,8±56	39,9
	видоювання частки, с				
	Надій, г	6989,6±328	23,0	6175,0±480	45,4
	Інтенсивність	478,4±26	24,5	472,0±36	44,2
Ліва передня	Тривалість	III лактація		714,3±43	32,7
	видоювання частки, с	663,1±37	25,3		
	Надій, г	3750,0±268	32,8	5035,3±280	30,4
	Інтенсивність	337,4±18	24,1	418,5±26	33,9
Права передня	Тривалість	661,5±63	42,7	749,0±45	32,8
	видоювання частки, с				
	Надій, г	4660,0±442	42,4	5676,7±340	32,8
	Інтенсивність	434,7±30	30,6	464,4±23	28,0
Ліва задня	Тривалість	827,4±54	30,2	857,5±47	30,2
	видоювання частки, с				

1	2	3	4	5	6	
Права задня	Надій, г	6276,2±464	33,8	7077,6±361	27,5	
	Інтенсивність	455,3±26	26,6	493,4±22	23,8	
	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	913,2±60	29,3	809,0±41	27,4	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	6682,5±384	25,7	6241,7±431	37,8	
Ліва передня	Інтенсивність	458,4±28	27,6	463,7±23	27,9	
	молоковиведення, г/хв					
	IV лактація і старші					
	Тривалість	594,4±40	26,8	639,8±30	28,2	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	4231,2±371	35,0	4265,7±239	33,2	
Права передня	Інтенсивність	436,2±36	33,0	400,4±17	24,7	
	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	607,9±43	29,4	700,4±40	33,0	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	4917,6±485	40,6	4951,6±320	36,6	
	Інтенсивність	479,7±36	30,8	418,2±17	23,1	
Ліва задня	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	935,6±59	25,0	840,7±48	33,3	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	7181,2±380	21,2	6585,3±454	40,2	
	Інтенсивність	483,8±33	27,4	467,0±24	30,9	
	молоковиведення, г/хв					
Права задня	Тривалість	842,1±60	26,6	959,6±61	36,9	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	7421,4±606	30,5	6522,0±386	34,5	
	Інтенсивність	534,8±28	19,5	421,1±20	27,8	
	молоковиведення, г/хв					
	У середньому по вибірці					
Ліва передня	Тривалість	639,9±20	31,6	663,9±18	34,0	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	3846,0±115	30,0	4347,4±121	34,8	
	Інтенсивність	373,8±14	37,2	399,2±10	29,9	
	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	721,6±44	62,2	713,1±22	37,9	
Права передня	видоювання частки, с					
	Надій, г	4656,6±161	35,6	4880,6±138	34,9	
	Інтенсивність	422,5±12	30,2	428,2±12	33,5	
	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	838,3±26	32,2	816,2±25	37,6	
	видоювання частки, с					
Ліва задня	Надій, г	6113,2±169	28,5	6212,4±180	35,3	
	Інтенсивність	463,1±14	30,4	460,7±11	28,2	
	молоковиведення, г/хв					
	Тривалість	852,3±23	27,9	819,4±23	35,2	
	видоювання частки, с					
	Надій, г	6370,9±166	26,4	6053,6±179	26,5	
Права задня	Інтенсивність	465,4±12	26,5	455,0±12	32,7	
	молоковиведення, г/хв					

Результати досліджень. Дані таблиці свідчать, що з віком функціональні показники вим'я корів змінюються по-різному. Так, у тварин, одержаних із використанням голландських бугаїв тривалість видоювання окремих часток вим'я зростає (на 20–108 с) лише в період від I до II лактації. По III лактації величина даного по-

казника залишається практично на одному рівні, а по IV і старші — він зменшується. Характер вказаної зміни можна пояснити лише впливом так званої “машинної селекції вим'я”, тобто частки тривалість видоювання яких значно більша від якоїсь середньої величини для даного вим'я, частіше хворіють маститами, а такі тварини швидше вибраковуюються із стада. Величина надою та інтенсивність видоювання з віком у лактаціях також зростає відповідно на 883, 1112, 1855 і 1846 г та на 90; 102; 55 і 95 г/хв і має дещо криволінійний характер. Найменшу величину усіх названих показників має ліва передня частка вим'я.

У корів, одержаних із використанням голштинських бугаїв, характер зміни вказаних показників дещо інший. Так, тривалість видоювання окремих часток вим'я зростає (на 81—182 с) до III лактації включно. Зростають також і величина надою (на 796—1742 г) та інтенсивність молоковиведення (на 12—45 г/хв). Як і у попередньої групи найменшу величину всіх показників має ліва передня частка вим'я, проте ця різниця значно менша.

Якщо ж проаналізувати рівень вказаних показників у середньому по кожній вибірці, то можна відзначити, що характер змін і їх величина досить близькі, а існуюча різниця статистично не вірогідна.

Висновки. 1. Функціональна діяльність окремих часток вим'я корів, одержаних із використанням голландських і голштинських бугаїв, нерівноцінна, найгірше функціонує ліва передня частка.

2. Використання голландських і голштинських бугаїв для покращення функціональних показників вим'я чорно-рябої худоби було практично рівноцінним.

Національний аграрний університет